

GAZETA HÂRTIBACIULUI

PUBLICAȚIE LUNARĂ A ASOCIAȚIEI „VALEA HÂRTIBACIULUI” ÎN COLABORARE CU PRIMĂRIA ORAȘULUI AGNITA

„Și care va vrea să fie întâi între voi, să fie tuturor slugă” Marcu, 10.44 NUMĂRUL 111, AUGUST 2015
APARE LA AGNITA - PREȚ: 1 LEU

Din SUMAR

De la Poliție ...

- pag. 2

Și, totuși, nu plec din țara mea, România

- pag. 2

Vecinătatea – o familie mai mare

- pag. 2

CUVÂNTARE
Daniel R. Cordescu,
în aprilie 1895

- pag. 3

Unde sunt sașii noștri?

- pag. 4

REȚETĂ AUTENTICĂ DE HENCLEȘ

- pag. 4

ORTODOXIA PE VALEA HÂRTIBACIULUI

- pag. 5, 6

Decalogul Părintelui Savatie
Baștovoii

- pag. 5

Sfatul din iad

- pag. 5, 6

Minunea de a fi

Maria Pânăzan Lorinczi

- pag. 5

Dincolo de calea ferată

- pag. 6

Mântuirea
ne-ortodocșilor

- pag. 6

Folclor Cules de Mircea
Drăgan Noiștețanu

- pag. 7

FRUCTĂ DE PĂRĂU

Nicu Ganea

Joc de pix

- pag. 7

Erai gutui la marginea
secundeii

Lőrinczi Francisc-Mihai

- pag. 7

Mamă bătrână

-portret în ulei-

Ioan Gligor Stopiță

- pag. 7

retrocedare

Dan Herciu

- pag. 7

Romanță pe malurile
Hârtibaciului

Gelu Baciu

- pag. 7

PRIN ROMÂNIA - CU OPRIRE LA AGNITA

O orchestră compusă din 46 de muzicieni, aflată în turneu prin România, va poposi în data de 2 sept. la Casa de Cultură Ilarion Cocișiu din Agnita pentru a susține un concert extraordinar.

Orchestra din Germania, districtul Ludwigsburg, fondată oficial la data de 18 nov. 1989 este renumită, concertele ei de gală ținându-se de cele mai multe ori cu casa închisă, ea devenind o emblemă culturală a ținutului.

Cei 46 de muzicieni cu vârste cuprinse între 14 – 21 de ani, dirijați de Roland Haug, au susținut numeroase concerte în țări precum: Franța, Anglia, Ungaria, Italia, Cehia, Irlanda Coreea de Sud și Africa de Sud.

Spectacolul din Agnita va începe la ora 16.00 și va fi completat cu un moment folcloric susținut de ansamblul Cununa și orchestra condusă de Nicolae Vâștea.

I. B.

Zilele Mocăniței 2015

Ce vrem să facem?

Să sărbătorim Zilele Mocăniței în weekendul 26-27 septembrie 2015 prin punerea în circulație a unui tren turistic pe 7 km de linie între Cornățel și Hosman. Trenul va fi compus dintr-o locomotivă cu abur și un vagon de călători și va circula în cele două zile conform unui program prestabilit.

Cum ajungem acolo?

Până la punerea în funcțiune a trenului mai sunt însă multe de făcut: Restaurarea vagonului de călători

La începutul anului 2014 am achiziționat un vagon de călători care însă necesită ample lucrări de restaurare. Exteriorul a fost în mare parte restaurat în 2010 (când vagonul a și fost folosit la sărbătorirea centenarului căii ferate), iar de interior ne-am ocupat în forță în a doua jumătate a anului 2014. Mai este însă de lucru...

Reparația liniei

Deși pe acest tronson circulăm deja cu drezinele noastre, pentru a putea susține greutatea unui tren este nevoie de înlocuirea a câtorva sute de traverse, verificarea și strângerea elementelor de prindere a șinelor, respectiv remontarea acestora acolo unde au dispărut.

Cele două poduri metalice vor fi revopsite și li se vor completa elementele minime pentru a asigura calea pietonală. De asemenea, la capetele lor va fi completată prisma de piatră spartă.

La capetele traseului se vor repara și repune în funcțiune macazurile necesare manevrării locomotivei în capul trenului, însă cea mai importantă lucrare va fi reamenajarea trecerii la nivel cu drumul de la Hosman, care a fost asfaltată în urmă cu câțiva ani.

Construirea rampelor

În Cornățel va trebui construită o rampă pentru descărcarea locomotivei și a vagonului de pe trailer, în timp ce o adoua rampă va fi construită la Agnita, unde se află acum

vagonul de călători. Rampa este o soluție mai ieftină la folosirea unei macarale pentru încărcarea/descărcarea metarialului rulant.

Cum ne poți ajuta? Fii voluntar

Participă activ la acțiunile noastre de voluntariat care se întind pe tot parcursul anului sau la săptămânile de voluntariat pe care le vom organiza începând cu luna mai (detaliile vor urma mai târziu) și ajută-ne astfel să terminăm la timp.

Dacă vrei să fii voluntar nu trebuie decât să ne spui (vezi pagina de contact) și te vom încrie într-o listă de email. Vei primi astfel o notificare înaintea fiecărei acțiuni și vei putea decide dacă ne însoțești sau nu.

Donează sau sponsorizează

Orice donație sau sponsorizare ne aduce mai aproape de țel. Ca și persoană fizică, cea mai ușoară formă de sponsorizare este redirectionarea a 2% din impozitul pe venit (descarcă formularul completat), însă și donațiile directe sunt o soluție.

Ca firmă, ne poți redirecta 20% din impozitul pe profit (contractul de sponsorizare completat va fi disponibil în curând) sau ne poți include în programele tale specifice de finanțare. Donații foarte apreciate sunt și acelea de unelte și scule sau de materiale specifice.

Ne vedem la Zilele Mocăniței!

Apel lansat de „Prietenii Mocăniței”.

Și, totuși, nu plec din țara mea, România

Dacă aş răspunde favorabil sfaturilor viitorologilor ar trebui să mă mut într-una din țările considerate ca fiind cele mai sigure, cele mai frumoase, cele mai bogate și cele mai puțin populate opt țări din întreaga lume. În ordine: Noua Zeelanda, Islanda, Japonia, Elveția, Australia, Irlanda, Marele Ducat al Luxemburgului și Suedia.

Vă mărturisesc sincer că nu aş vrea să trăiesc și să mor în nici una din ele. Nu de alta, dar nici una nu seamănă cu țara mea. În niciuna oamenii n-au graiul daco-latinesc atât de dulce, de armonios, de expresiv și de poetic; în nici una nu se cântă doinind și nu se moare jelind; în nici una plugarii nu-și împrumută truditul lor nume de la cuvântul țară și se îmbracă duminica atât de frumos și de curat în haine albe, precum spuma laptelui, țesute manual din fire de lână, cănepe și în, toarse din caierul furcilor șezătorilor femeilor și fetelor satelor în lungile nopți de iarnă; în nici una nu se joacă în bătătura satelor învărtita, călușarul, hora, sârba, purtata fetelor Capălnei Jidveului și ficioreasca fetelor Crihalmei Făgarașului; nici una nu are ceva care să semene cu Carpații românești, cu Negoii, cu Caraimanii, cu Bucgeii și cu Călimanii; nici una nu are Delta Dunării, Mureșul, Oltul, Jiul, Siretul, Prutul, Crișurile, Someșul și Târnavele; nici una nu are Transfăgărășanul și Transalpină; nici una nu are aurul și argintul Munților Apuseni din legendara „țară de piatră” a moșilor lui Horea și Iancu; nici una nu are un cimitir

precum cel din Săpânța Maramureșului, unde moartea este luata în derâdere și unde, deopotrivă, se plânge, se râde și se face haz de necaz; nicio alta țară decât numai a mea are atât de multe biserici pline cu enoriași, iar cele mai bătrâne și cele mai cumiți dintre ele sunt clădite din lemnul cioplit cu securea și sculptat cu dalta, avându-și clopotnițele și turllele crucilor înălțate până în înaltul cerului; în nici o altă țară din lume, decât numai în România, nu se compun balade și rapsodii în trilul melodios al ciocârlilor; în nici una nu veți găsi, alăturate, „Coloana fără de sfârșit” și „Poarta sărutului”; în nici una nu sunt atât de mulți fluturi pe câmpii și atât de multa jale în case... și cu toate că dintre toți vecinii țării mele și dintre toate neamurile Pământului doar Munții, Pădurile și Apele românești ne sunt cu adevărat

prieteni, eu unul nu plec nici mort din România mea! Pentru că în nemăsurata-i Lui dărnici și bunătațe, Dumnezeu ne-a mai dat încă un dar de mare preț. Ni l-a dat pe Eminescu. Pentru că, ce am fi fost, dacă n-ar fi fost Bădița Mihai cu a lui „Doină”?! Poezia - imn național, cu a ei primă-strofă „De la Nistru pân' la Tisa / Tot român plânsu-mi-sa / Că nu mai poate străbate / De - atâta străinătate”.

Nota: Când gândeam și așterneam pe hârtie aceste rânduri, mai erau doar câteva zile până la data de marți, 24 februarie 2015. și sunt sigur că și atunci, cu 80 de ani în urmă, când dulce mea mămă Victoria, din hotarul Agnitei, mă aducea pe lume, era tot o astfel de zi de cinstire a lui Dragobete, iubărețul fiu al Babei Dochia!

Ioan VULCAN-AGNȚEANUL

Vecinătatea – o familie mai mare

Povestea vecinătăților este mult mai veche decât dezbaterea actuală despre „dezvoltarea comunitară”. Ba poate și cu ceva înainte ca noi să cădem unanim de acord că, în general vorbind, este mult mai ușor să iubești toată omenirea decât pe vecinul de alături. Vecinătatea a funcționat ca o instituție socială în comunitatea săsească, bazată pe ajutor reciproc, pentru binele fiecăruia în parte și al tuturor împreună. Regulile sale erau stabilite după dictonul necris „fă bine ca să-ți fie bine.” Vecinătățile săsești

„Vecinătatea este o comunitate frățască, teritorială, ai cărei membri beau din aceeași fântână, stau de gardă în timpul nopții pentru securitatea tuturor, își construiesc împreună casele, se comportă ca și rude în cazul ivirii unei boli sau catastrofe, îi cinstesc împreună pe cei care i-au părăsit, apoi, din devotament au grijă de văduvă și de copii rămași orfani.” Stephan Ludwig Roth

Așezările de sași erau împărțite în „vecinătăți” – Nachbarschaften. Vecinătatea era o formă de organizare între mai mulți locuitori de pe aceeași stradă sau din mai multe străzi alăturate, care contribuiau la buna rânduială a locului și a familiilor.

Satele aveau de la patru până la treisprezece vecinătăți (Turnișor/Neppendorf și Richiș/Reichesdorf). Membrii lor își împrumutau între ei bani, foloseau la comun anumite produse și unelte agricole, participau la cele mai importante evenimente (botez, nuntă, înmormântare), se ajutau la construcții sau la muncile câmpului. Ca într-o familie extinsă, erau alături unii de ceilalți, la bine și la greu. Foarte important era ca

gospodarii din vecinătate să se îngrijească și de aspectul localității lor, prin curățarea și îngrijirea străzilor și a fântânilor, curățarea și întreținerea bisericii, săparea șanțurilor sau repararea podețelor.

Cartea de protocol a Vecinătății Salzgaesser din Biertan. Protokoll-Buch und Nachbarzeichen der Salzgässer Nachbarschaft in Birthälme.

Vecinătatea este condusă de „foatăr” cum spun românii, la sași „Vater”- „tatăl”. O vecinătate este de regulă condusă de doi tați, unul tânăr, unul bătrân. De obicei în luna februarie (la Crăciun la unii sau până la începerea Marelui Post), membrii unei vecinătăți se întrunesc la o petrecere și dare de seamă numită „Richtag”. Acest cuvânt este format din contopirea a două cuvinte: Tag (ziua) și rich (rânduială, orânduială). În traducere liberă ar însemna ziua rânduiei. „Richtogul”, cum spuneau românii, era momentul în care fiecare vecinătatea făcea bilanțul anului tocmai încheiat. Atunci se deschidea lada vecinătății, în care erau listele cu toate încasările și cheltuielile vecinătății, precum și evenimentele importante de peste an. Se inventariau cheltuielile, se stabileau amenzile pentru cei care nu s-au supus regulilor și îndatoririle vecinătății, se rezolvau conflictele sau neînțelegerile între membrii vecinătății. Tot atunci se făceau planurile pentru anul următor, se stabileau amenzile și noile cheltuieli necesare. Odată ce se limpeziau apele și toată lumea era împăcată, bărbații sărbătoreau, de multe ori din rachiul și vinul pe care cei care au încălcat regulamentul îl plăteau ca amendă, pe lângă bani.

La inițiativa celor două fotărițe, și femeile din vecinătate se întâlneau

de obicei într-o sedință separată, cu două-trei săptămâni înaintea Richtag-ului și dezbat problemele vecinătății. Ele administrau vasele și celelalte bunuri ale vecinătății, care aparțineau de bucătări.

În unele comunități, cam cu aproximativ o săptămână înaintea Rihtogului, bărbații mergeau la „Pițulă” – o întrunire a bărbaților. În trecut, la această adunare se strâneau fondurile pentru diferitele activități ale vecinătății („pițulele” – monedă austro-ungară de zece creițari care a circulat, până în 1918, în Transilvania). Foațarii erau aleși o dată pe an, „la sprânceană”, trebuind să fie obligatoriu gospodarii de frunte ai satului. A fi tatăl vecinătății era o onoare, dar și o mare responsabilitate, pentru că acesta avea îndatoriri administrative și de strângere de fonduri, organizatorice, trebuia să rezolve toate conflictele și problemele din vecinătatea lui.

Ca o altă formă de organizare, pe lângă biserică, s-au dezvoltat și așa numitele Brüderschaften (frății). Inițial, acestea cuprindeau tinerile calfe, cărora societatea trebuia să le imprime o anumită conduită. Ulterior, Buderschaftul cuprindea tinerii confirmați, dar necăsătoriți. În secolul al XIX-lea, aceste frății se vor extinde și asupra tinerelor fete (Schwesterschaft).

În unele localități, după plecarea sașilor, rânduiala vecinătăților este continuată de către români. Există și astăzi vecinătăți, reînființate de sași chiar și în Germania, deși acum membrii acestora nu mai sunt neapărat vecini, păstrând mai degrabă o legătură de suflet, dată doar de apartenența la aceeași localitate de baștină, din Transilvania.

De la Poliție ...

A trecut și luna august ... a trecut și vara. O vară caniculară și secetoasă dar o vară cum n-a mai fost demult, care te topește pe asfalt și te face să deschizi toate geamurile, de la casă sau de la mașină, pentru un strop de răcoare.

Doar că pentru unii un geam deschis înseamnă o invitație la însușirea bunului altuia. Cum s-a întâmplat la Hosman unde o fereastră deschisă a fost locul pe unde o persoană necunoscută a pătruns într-o locuință de unde a sustras mai multe bunuri în valoare de circa 600 lei. Sau ca la Agnita unde în trei zile diferite, din trei mașini lăsate cu geamul întredeschis, a fost sustrasă aparatură electronică în valoare totală de aproximativ 1.200 lei. Pentru una dintre sustrageri, prin metode criminalistice, a fost identificat autorul în persoana unui minor din orașul Agnita.

Uneori invitația nu o reprezintă un geam deschis ci un imobil nelocuit și nesupravegheat, fără mijloace de alarmare, fără câine, fără un vecin care să mai arunce o privire „pe 'ici, pe 'colo”. Precum la Merghindeal unde din magazia unei case nelocuite de câteva săptămâni au fost sustrate bunuri de uz gospodăresc. Sau la Agnita unde, tot din magazia unei case, a fost sustrasă aparatură electrocasnică iar dintr-un apartament al cărui proprietar era plecat din țară de mai bine de un an, au fost sustrate bunuri de uz casnic în valoare de peste 1.500 lei. Am mai atras atenția asupra unor minime măsuri de siguranță ce pot fi luate atunci când părăsiți casa pentru o perioadă mai mare de timp. Instalați un dispozitiv de alarmare, anunțați un vecin în care aveți încredere, anunțați poliția de plecarea dumneavoastră și, dacă locuiți la casă, luați-vă un câine. Aceste măsuri simple vă pot scuti de viitoare necazuri.

Ce te faci însă dacă ceea ce a fost lăsat supravegheat a fost un foc deschis? Acesta se poate extinde rapid și poate arde un grajd și 4 tone de fân, ca în Stejărișu, sau o șură și vreo 14 baloți de paie, ca în Bruuiu.

Dar dacă lași nesupravegheați copii mici? Un copil din Brădeni și unul din Nocrich, nesupravegheați de părinți, au fost loviți de mașină pentru că unul se plimba pe carosabil iar celălalt a încercat să traverseze strada prin loc nepermis fără să se asigure. Din fericire nu i-a ocolit norocul pentru că au ajuns la spital cu răni minore care nu au necesitat neapărat internare. Dar ... dacă aveau ghinion?

Ghinion a avut însă B.M. de 65 de ani din Hosman pentru că s-a rupt hamul de la calul ce trăgea căruța plină cu lemne. Calul nu a mai putut fi strunit iar căruța, aflată într-o zonă de pantă, s-a răsturnat peste B.M. care a decedat. Însă V.M. de 59 de ani din Ighișu Vechi s-a ales doar cu răni ușoare după ce o autoutilitară a acroșat căruța în care se afla și care staționa pe carosabil în vederea intrării în curtea unui imobil. La Chirpâr, nu o căruță ci un autoturism, a fost acroșat de un tractor cu remorcă, tractor care după accident a plecat într-o direcție necunoscută. Din verificările efectuate de polițiști a rezultat că tractorul a fost condus de R.I. de 59 de ani din Săsăuș, că remorca atașată acestuia nu era înmatriculată iar R.I. avea permisul de conducere expirat.

În urma controalelor efectuate de polițiștii de la rutieră C.E. de 30 de ani din Merghindeal a fost depistat conducând un tractor rutier neînmatriculat și neînregistrat dar având un număr de înmatriculare fals, R.V.A. de 34 de ani din Agnita a fost prins în timp ce conducea un moped fără a avea permis de conducere iar la Iacobeni a fost oprit în trafic un autoturism radiat din circulație de autoritățile germane din data de 28.04.2014 condus de B.B.L. de 32 de ani din Vulcan județul Hunedoara.

Prezența în trafic a polițiștilor de la rutieră nu a însemnat lipsa evenimentelor rutiere. În Nocrich, S.C.N. de 24 de ani din Hosman, conducând cu viteză excesivă un autoturism, a pierdut controlul acestuia și după un derapaj s-a izbit de un cap de pod. Din ferire s-a ales doar cu brațul rupt și alte câteva leziuni minore. La Ighișu Vechi un vehicul implicat într-un accident și care a părăsit locul faptei a fost identificat de polițiști ca fiind un autovehicul marca Mercedes, fără numere de înmatriculare și pe care S.I. de 39 de ani din Birghiș, în calitate de șofer, l-a condus având o îmbibație alcoolică de 1,09 mg/l în aerul respirat.

Două incidente mai puțin obișnuite au avut loc la Agnita. În unul dintre ele T.G. de 52 de ani din Agnita a fost găsit căzut de pe bicicletă fără însă a se constata leziuni specifice unui accident. Transportat de urgență la Spitalul orașenesc Agnita s-a constatat decesul acestuia în urma, conform rezultatelor medico-legale, unei hemoragii meningo-cerebrale cu cauze necunoscute. În celălalt, B.C.M. din Brădeni conducând un autoturism prin oraș a lovit un stâlp. Motivul? Suspiciune de conducere a unui autoturism sub influența unor substanțe psihoactive, testul de sânge urmând să determine mai exact ce substanțe a consumat acesta.

În toate cazurile de mai sus, aflați la datorie, polițiștii de pe Valea Hîrtibaciului au dovedit și vă reamintesc că sunt ...

... Mereu alături de dumneavoastră!

REȚETĂ AUTENTICĂ DE HENCLEȘ

Dragi mi-s molda cu lichiou și glăjuța cu rachiu

Cel mai vechi și cel mai cunoscut desert al sașilor nu lipsește de pe masă la nicio sărbătoare importantă, fie că vorbim despre Paște, Crăciun, nunți sau botezuri de pe Valea Hârtibaciului

Rose Marie Muller, învățătoare al școala generală din Alțana ne reamintește vechea rețetă.

Lângă o tavă cu hencleș proaspăt, povestește zâmbind că aici se face cea mai bună prăjitură tradițională și că, deși este un preparat tipic săsesc, o pregătesc astăzi la fel de bine și săsoaicele și românele. „Este o prăjitură care se făcea și se face și azi la toate sărbătorile bisericesti mari – Crăciun, Paște, Rusalii, la nunți sau botezuri, nu există

Gerhard, Geri cum îi spun prietenii, se așază răsufând greu pe rândul cel mai de sus din tribună. De aici vede bine și nu încurcă pe nimeni. El însuși e înalt și elegant ca o barză. L-am ținut de brațul uscățiv, tremurând, cu pielea subțire și caldă ca o foaie de ceară. M-am așezat pentru câteva clipe lângă el. E încă devreme. Geri are 74 de ani, e născut la Cisnădioara, dar locuiește la Nürnberg. Jumătate de viață a trăit acasă, jumătate în Germania. Tot acasă. N-a mai fost în România din '98.

După Revoluție s-a întors an de an, a fost și el sas de vară, zice pufnind ironic, dar acum nu mai are la cine merge și se simte prea bătrân. E însă la curent cu toate știrile. Când vorbește românește, are accent nemțesc. Când vorbește săsește sau germană, presară câte o înjurătură în românește, dar imediat se scuză cu galanterie. Germana e prea săracă pentru a exprima emoțiile puternice, nemții nu știu de-astea. Îl asaltez cu întrebări, la care îmi răspunde răbdător, sacadat și apăsat. Am uneori impresia că nu aude bine și dau să repet întrebarea, dar văd că de fapt rătăcește cu gândul te miri prin ce cotloane de unde coboară apoi întârziat.

Astăzi, în duminica de Rusalii, a venit iar la Dinkelsbühl să vadă marea paradă. Deși pentru mine e a doua oară când sunt aici, iar el a pierdut șirul întâlnirilor la care a participat, am impresia că nici lui nu-i vine a crede ce vede. Cu o batistă apretată, își șterge boabele de sudoare ce-i mijesc de sub pălărie și ochii care-i curg mereu. De la soare. Își înfinge apoi mâinile în genunchi și începe a-și frământa durerea ca pe un aluat de neuitare:

– Na ja, ce-am fost și ce-am ajuns!
– Ce-ai ajuns? mă trezesc eu întrebând cinic.

– Niște obiecte de muzeu și de mirare.
– De ce spunei asta?

Nu răspunde. Dă din cap și clipește tot mai des în timp ce privirea îi planează peste mulțime. Apoi începe. Cuvintele lui sunt uneori ca o boare caldă din oadaia bunicilor, alteori ca un bici ce rupe în carne vie. Cu o mână lovește, cu alta alină.

Pentru Geri, ca pentru mulți sași, frumusețea aceluia tainic acasă s-a veșejit în

amintire și a devenit grea ca plumbul. Mulți ar povesti nerăbdători cu cineva, ca să-și ia de pe inimă niște pietre ce s-au tot adunat cu trecerea timpului. Mormane de balast ce se vor năruși într-o bună zi și se vor face una cu pământul. E o poveste disonantă cu personaje reale, pe care Geri o mlădia ca să exprime mai multe suflete. Dregându-și glasul, Geri suna atoateștiutor și sarcastic ca un cărturar. Unii zic că asta e doar istoria lor. E de fapt a noastră, a tuturor... asta nu înțelege încă nimeni, păcat! Îl ascultam în parte, în parte reluam în minte cele petrecute în zilele trecute, în toate întâlnirile mele cu sașii... El povestea neîntrerupt, strângând din dinți și inspirând prelung, în parte aici, în parte retrăind o poveste probabil niciodată spusă sincer și direct, până la capăt.

Uneori povestea blând și senin ca un arhanghel, alteori scuipa cuvintele ca pe o miere care s-a zaharisit.

Unde sunt sașii noștri?

Aici nu e fantezie, e viață. Încă e viață... Dimineață liniștită de duminică înaintea marii agitații. Timp de patru zile, de Rusalii, Dinkelsbühl se transformă în orașul sașilor din Transilvania. Foto: Mihaela Kloos

Parada

Este a treia zi a întâlnirii sașilor de

sărbătoare fără hencleș”, spune Rose Marie Muller, cea care a păstrat și acum rețetele vechi din familie după care pregătește și astăzi cel mai bun hencleș. Hencleșul cu ou.

Prăjitura se poate prepara în două variante, cea mai cunoscută fiind varianta simplă, cu ou. Pentru necunoscători, poate părea cu siguranță neobișnuit faptul că ingredientele se calculează „la masă”, mai exact aluatul se întinde cât să acopere masa dreptunghiulară de bucătărie și apoi se porționează iar compoziția se calculează în funcție de câte „mese” vrea să facă gospodina. Foarte important, toate ingredientele trebuiesc aduse cu o zi înainte la temperatura camerei, nu scoase, spre exemplu, în ziua preparării din cămară, unde este ceva mai rece. Pentru a acoperi o masă cu aluat, e nevoie de 2 kilograme de făină, 400 de grame de zahăr, 4 ouă, 360 de grame de unt topit și ulei (de regulă jumătate ulei, jumătate unt topit), 2 lingurițe de sare, 3 pachetele de drojdie, un litru de lapte pentru frământat și coajă de lămâie. Se cerne făina, se pune sarea în făină, separat drojdia proaspătă se fărâmițează, se pune lapte cald, zahăr, se lasă să crească puțin apoi se adaugă la făină. Peste se pune câte puțin lapte cald, apoi se frământă, se adaugă zahărul, coaja de lămâie, untul și uleiul, apoi se frământă în continuare. Se acoperă și se pune la dospit într-o zonă unde e cald, lângă sobă sau lângă un calorifer. După ce aluatul a crescut, se întinde pe masa acoperită cu o față de masă peste care s-a presărat făină. Apoi, se mai adună o dată, „se împătorește”, și înainte de a face acest lucru se pune un pic de unt topit. Separat, se prepară

compoziția cu care se acoperă foile de aluat. Un vas de un litru se umple cu ouă întregi, câte intră, se bat bine apoi se adaugă peste ele, încet și amestecând în permanență, o cană de unt topit, cald. Compoziția nu are voie să se taie și e ideal dacă o preparați cu o zi înainte și o lăsați la frigider, să se întărească. Aceasta se întinde pe toată masa, peste aluat. Aluatul de pe masă se porționează cu ajutorul unei roțițe zimțate, apoi bucățile se pun pe hârtie de copt și, ca să aibă gustul care a făcut celebră prăjitura, e musai ca hencleșul să fie copt în cuptor clasic, cu lemne. Se lasă 10-15 minute la cuptor iar când se consumă se pune zahăr pudră. Dacă ați făcut mai mult, se poate păstra în congelator, și se încălzește atunci când se consumă.

Hencleșul cu gris și smântână

O altă variantă „îmbunătățită” a prăjiturii este cea cu gris și smântână. Aluatul este același ca la hencleșul cu ou, doar compoziția de deasupra și modul de coacere diferă. Pentru compoziția care se pune peste aluat, e nevoie pentru început (cantitățile sunt tot pentru „o masă”) de 3 litri de lapte, care se amestecă pe foc cu gris cât înghite, până se îngroașă bine. Se adaugă apoi vanilie, esență de rom, 1 kilogram de zahăr, 10 gălbenușuri, 10 albușuri bătute spumă. La final, se amestecă separat 1 kilogram de smântână cu 10 gălbenușuri, se bat bine, iar peste aluat se întinde întâi crema de gris apoi cea de smântână iar la final se pun, la distanță de 5 centimetri una de alta, mici grămezi de marmeladă de prune. Se coace în tavă unsă și tapetată cu făină, 30-40 de minute, la foc potrivit.

pretutindeni, care se ține anual la Dinkelsbühl, în Germania. În România au mai rămas aproximativ 15.000 de sași, în Germania locuiesc peste 250.000. La peste o mie cinci sute de kilometri de Transilvania, în Dinkelsbühl, un oraș medieval ce aduce a Sighișoara, se întâlnesc timp de patru zile peste 20.000 de sași.

Punctul culminant al evenimentului este parada portului tradițional săsesc, care are loc întotdeauna în duminica de Rusalii. În cifre, parada înseamnă 100 de grupuri, adică vreo 2.700 de sași care defilează purtând faloși Trachtul, costumul de sărbătoare specific, reprezentând locul natal din Transilvania. Ca la un Oktoberfest de amploare, în urma întâlnirii sașilor s-ar putea face an de an niște infografice simpatice: câți participanți, câte evenimente, câtă bere se bea, câtă țuică, câți mici se mănâncă. În emoții, poate fi doar aproximată.

cei prezenți au trăit-o. Fiecare dintre aceste episoade a săpat răni în destinul unui popor mic, a mutilat istoria mare și sute de mii de istorii personale.

Deși e de-abia nouă dimineața, e deja foarte cald. Se anunță o zi toridă, cum nu se întâmplă să fie prea des prin părțile astea. Nici o adiere de vânt. Emoțiile se ridică în valuri peste oraș ca o adiere densă, vâscoasă. Agitația, bucuria, nerăbdarea capătă substanță, sunt roii vizibile peste furnicarul de oameni care se adună deja cu miile pe artera principală a burgului. Nostalgia este cupola sub care se adună vârtejul de sentimente trăit astăzi. Fiecare moment al vieții sașilor adunați aici, ca și a celor care au rămas acasă, este un continuu exercițiu de dor.

În timp ce-mi povestește, în ochii lui Geri citesc ce am văzut atât de des în ochii sașilor, ai tatălui meu: multă, dureroasă nostalgie. Nostalgia e un sentiment straniu și vulgar, este amintirea și durerea fericirii pierdute. La sași, nostalgia este un viciu, o lungitudine a țării, cărată în spate de cei care trăiesc cu povara dorului în ei. Nu se poate să vorbești despre nostalgie, fără să aluneci în sentimentalism. E riscul cel mai mare când scriu acum, liniștit și energic, despre ce am trăit la Dinkelsbühl, într-o zi care arată profetic destinul unui întreg popor. Tastele răpăie de la sine, sărind printre gândurile lui Geri, printre aici și acolo, trecut și prezent. Adesea, momentele de acum evocă amintiri, iar amintirile alunecă spre tot soiul de divagații în care m-au condus de mână Geri și toți cei cu care am vorbit în zilele precedente. Prieteni, scriitori, personalități și foarte mulți necunoscuți. Sași anonimi, din viața lor anonimă în Germania.

Deși rămân străini, într-un loc care nu le aparține, sașii sunt astăzi împreună, între ai lor. Vremelnică, deșartă bucurie! În curând, când se va termina ediția de anul acesta, vor conduce iar spre casele lor, fiecare retras în cochilia lui, sub cuvertura aparenței unde se cuibăresc rutina, singurătatea și memoria. Mai bine decât oricare alții, sașii știu că memoria e un labirint în care stau la pândă minotauri.

Continuare în numerele următoare.

Mihaela Kloos-Ilea

Folclor

Cules de Mircea Drăgan Noiștețeanu

COPILITĂ CU PĂRINȚI,

Copiliță cu părinți,
Nu grăbi să te măriți,
Căci mila de la părinți
Iocolită tot de sfinți;
Dar mila de la bărbat
E ca parul de la gard.
Copila n-o ascultat,
Tânără s-o măritat,
Rea soacră ș-o căpătat;
Rea soacră și rău bărbat.
Dac-o văz't că ce-i și cum,
O pus secerea la brâu
Ș-o pornit la secerat
La holdă de grâu curat.
Secera până la prânz
Tot cu lacrimi și cu plâns.
Secera până către seară,
Vine soacra ca o bală;
Na, noră și mănăcă zară!
Nu mai mănăc, mănăcareaș foc,
Dacă n-am avut noroc
Să fiu cu maica-ntr-un loc.
Să fi țapat coifu-n foc
Și vălitoarea pe vale,
Să fi stat tot fată mare.

Scutea Ion, 65 de ani,
Păcurar Ion, 57 de ani,
Chirpăr, 20 VII 1980

FRUCTĂ DE PĂRĂU

Nicu Ganea

Joc de pix

Ca să nu ne mai lungim,
Cât o fi umbra de deasă
Și să nu mai cucuim
Despre cuc și cucuiasă,
Prindem broasca fructă dulce
Din păraul cel cu trestii
Pân' n-apucă s-o apuce
Șarpele ori alte bestii...

NEAMȚULE, CÂNE FLĂMÂNDU,

Neamțule, câine flămându,
Mulți în urma ta mai plângu
După-ai lor copii și soți,
Car' rămân pe-acolo morți.
Că moare bietu' pușcatu,
Făr' să fie vinovatu;
Și din rană-i curge sânge,
Nime' după el nu plânge,
Numa-un prieten din Banatu
Care-l vede jos pușcatu;
Și se-cearcă să-l ia sus,
Da el, sârmanu', e mort dus.
Foicică vioarea,
De-o fi să mor și eu așa,
Am să las cu jurământ
Ca să mă-ngroape-n pământ,
Mai incoace de Carpați,
Într-o pădure cu brazi,
C-acolo sânt ai mei frați.

Dobre Vica, 65 de ani,
Retiș, 24 IV 1979.

Erai gutui la
marginea secundeii

Lórinzi Francisc-Mihai

Erai gutui la marginea secundeii
Toamna îți desăvârșeai parfumul
Din vechiul timp s-a cernut doar scrumul
Ce a plutit pe vărfurile undeii.
Unde-i dulceața clipei din gutui,
Pârğa toamnei ce i-a dat aripe?
Miresmele din temple-ncep să țipe
Când te pregătești pe brațu-mi să apui.
Din cupe pline zumzetul vuieste
Scâncete de muguri născând ingeri
Vioara gurii tale strălucește-n
Sărutul miresmelor în sângeri.
Dar timpul din gutui nu se sfârșește
Cu ale toamnei lucitoare plângeri.

EI S-AU NĂSCUT ÎN
S E P T E M B R I E

Bârsan Maria	01 sept.	84 de ani	Retiș
Dragomir Ileana	01 sept.	83 de ani	Retiș
Stănilă Maria	01 sept.	83 de ani	Mihăileni
Lungu Ioan	01 sept.	82 de ani	Hosman
Ionașcu Fira	02 sept.	89 de ani	Ighiușu Vechi
Dociu Ludovica	02 sept.	88 de ani	Daia
Cătană Ioan	02 sept.	85 de ani	Retiș
Gavrea Maria	02 sept.	84 de ani	Benești
Miclea Ioana	02 sept.	82 de ani	Ighiușu Vechi
Nicoi Victoria	04 sept.	85 de ani	Cornățel
Costea Ecaterina	05 sept.	90 de ani	Gherdeal
Ghizășan Mărioara	05 sept.	88 de ani	Birghiș
Greco Iuliana	08 sept.	82 de ani	Vecerd
Colceriu Maria	09 sept.	83 de ani	Retiș
Pascu Maria	10 sept.	85 de ani	Ilimbav
Răduț Ana	10 sept.	83 de ani	Nocrich
Târlea Ana	11 sept.	84 de ani	Nocrich
Scutea Ana	12 sept.	83 de ani	Hosman
Mihu Maria	12 sept.	83 de ani	Marpod
Kessler Konrad	13 sept.	93 de ani	Marpod
Avram Felicia	13 sept.	87 de ani	Vărd
Tatu Ana	13 sept.	83 de ani	Alțina
Târziu Anica	13 sept.	80 de ani	Ghijasa de Jos
Hoaghea Ana	14 sept.	87 de ani	Cașoț
Solomon Aurelia	14 sept.	82 de ani	Pelișor
Gavrila Susana	15 sept.	96 de ani	Dealu Frumos
Pădure Eleonora	15 sept.	83 de ani	Iacobeni
Stăniț Elisabeta	16 sept.	85 de ani	Hosman
Sârbru Ana	16 sept.	83 de ani	Birghiș
Noaghea Maria	17 sept.	91 de ani	Bruuiu
Toma Maria	17 sept.	80 de ani	Vărd
Nicolae Maria	18 sept.	91 de ani	Gherdeal
Paveloana Ioan	18 sept.	83 de ani	Nucet
Rogoz Meletina	18 sept.	81 de ani	Retiș
Bela Olimpia	19 sept.	89 de ani	Răvășel
Loprich Catarina	19 sept.	83 de ani	Răvășel
Păcurar Zenovia	20 sept.	85 de ani	Chirpăr
Pinciu Marioara	20 sept.	82 de ani	Daia
Moldovan Ioan	21 sept.	86 de ani	Țeline
Gheorghea Maria	22 sept.	84 de ani	Mihăileni
Precup Ioan	25 sept.	88 de ani	Fofeldea
Scutea Maria	25 sept.	86 de ani	Nocrich
Mălău Ana	25 sept.	85 de ani	Zlagna
Avram Valeriu	25 sept.	80 de ani	Vărd
Aroneasa Maria	26 sept.	88 de ani	Răvășel
Șchipotă Maria	27 sept.	83 de ani	Retiș
Corman Simion	28 sept.	81 de ani	Retiș
Varga Maria	28 sept.	82 de ani	Alțina
Anghel Dumitru	28 sept.	80 de ani	Brădeni
Lăcătuș Maria	29 sept.	83 de ani	Nocrich
Bârsan Eufimia	30 sept.	93 de ani	Dealu Frumos
Gabor Barbara	30 sept.	86 de ani	Alțina
		85 de ani	Brădeni

Noi le dorim sănătate, bătrânețe liniștită și bucurii din partea urmașilor
Celor ce nu mai sunt, le dorim odihnă veșnică de-a dreapta Tatălui.

Moartă-coaptă, o halesc

Neamul nostru latinesc
Or vărutul meu chinez
Moartă-coaptă pe orez!
Și mă dau de-a berbelec
Prin păraul plin de fructă
Mușc din fragă da-i ca dracu
Mă dereg sorbind cucută.
Când alunecând pe-o bală
Argintie și lucioasă
Dau de-o casă și în casă
Șade-un bourel pe sală...
Verii mei bălesc la graniți
Ochii lor sticlesc înspre părau
Adun fructa, sui de raniți
Și-mi pare că-mi pare rău
Fructă melc și fructă broască
Fragedă șopărlă, cruda mea șerpoaică
Vă mănăncă verii mei di țara bască
Și-un nepot fugit în China cu o tățăroaică
Și tu-i mama ei de viață și de fructă
Melc ori broască de părau
Ce simt ăia când vă-nfruptă?
Nouă zău că ni se face rău...!

Mamă bătrână

-portret în ulei-

Ioan Gligor Stopiță

Mamă bătrână, Zeița umanizată de soarte,
Mică și uscată, arșă de soare, cu ochi de
albăstrele
Cu mâna-n sânul stâng: „Ce ai acolo, bunico,
Stele?”

„Nu, copile, aici mă ține-un junghi de moarte...
C-am tras ca vita în jug, mi-e martor Dumnezeu
Câtă sudoare-a curs în patruzeci de ani la soare
Și n-am acum nici banii pentru-nmormântare...
Sufletul și inima mă doare, copilul meu!”...

Din sus de sat, la margini de prograde,
Lângă o cruce pe-un mormânt mă-nchin
Și simt o flacără tainică ce arde
Suind din pământ, din sânul ei cu stele plin!...

retrocedare

Dan Herciu

la început dai tot
de fiecare dată mai mult decât ai
apoi păcătoasa necesitate
de a recupera începe să te macine
ca pe un dependent de heroină
atunci e momentul când începi să pierzi.
și pierzi . invariabil.
/ - știi, viața e păpușă rusească: „obiect
similar într-un alt obiect similar” .
(un păcat acoperă pe altul)
(o tristețe acoperă pe alta)
(o iubire acoperă pe alta)
(o femeie acoperă pe ..nu.! o femeie nu) /
toată lumea ta (o cantitate de oameni de
altfel neglijabilă)
se oprește din expansiune
și îți dai seama că nici un om nu este, într-
un fel sau altul, special
ei sunt diferiți doar prin numărul de păcate
/ începi să alergi pe străzi / să urli în gura
mare cât de mult iubești tu și ce suflet mare ai
/ să te rogi de toți trecătorii, ăia indiferenți și
insensibili, să intre la tine în inimă și să vadă
că ai atâtea camere de oaspeți, toate umplute
până la refuz cu bune intenții / de fapt vrei așa
puțin de la viață și ai fost greșit înțeles /
totul e prea fierbinte . te oprești.
atunci e momentul când ar trebui să plouă.
și plouă. invariabil

Romanță pe malurile
Hârtibaciului

Gelu Baci

Aveam un vis..., te îndreptai spre mine,
de-atunci trecură un mănunchi de ani,
ca să mă scoți din starea mea inertă,
să ne plimbăm îmbrățișați pe sub castani.
Și te simțeam domniță diafană,
plimbându-mă stingher pe-alei,
un singuratic, pe suflet cu o rană,
sub umbră de castani, simțind miros de tei.
Te-am așteptat, rugându-mă la stele,
să te trimită preabunul Dumnezeu,
s-alini durerea sufletului meu.
Ai apărut în calea vieții mele
ca să hrănești un vis ,ce-mi tulburase anii
și am plecat înlănțuiți să ne plimbăm,
să numărăm, în tihnă, teii și castanii.
Dar Hârtibaciul își mărise albia,
să nu ne mai inunde în următorii ani.
Ca niște orbi ne căutam comoara
și ne simțeam ca doi orfani,
cu lacrimi reci ,ne umezeam privirea...
În locul mult visat cu alei,
nu mai era umbră de castani,
nu mai era ...miros de tei!
Agnita - iulie 2015

ANSAMBLUL „CUNUNA” MEREU PE SCENĂ

Tot mai cunoscut și tot mai îndrăgit, ansamblul folcloric „Cununa” din Agnita este mereu solicitat să participe la spectacole organizate în județ și în țară.

Stagiunea a fost deschisă în 21 martie cu „Dansul Generațiilor”, un spectacol devenit tradițional pe scena Casei de Cultură „Ilarion Cocișiu” din Agnita, la care au participat și ansamblurile „Flori de pe câmpie” din Timișoara, „Alunelul” din Pielești-Craiova și Ansamblul maghiar din Tomești – Harghita.

Tot tradițional a devenit și spectacolul dedicat femeilor cu ocazia zilei de 8 Martie.

În cadrul proiectului „Cooperare pentru promovarea patrimoniului cultural” realizat de Asociația GAL Microregiunea Hârtibaciu în parteneriat cu GAL Podișul Mediașului și GAL Dealurile Târnavei, ansamblul „Cununa” a participat și a fost aplaudat la spectacolele organizate în Agnita, Dumbrăveni și Biertan.

La nivel județean, ansamblul „Cununa” a îmbogățit spectacolele, „Festivalul Hârtibăcenilor” organizat la Iacobeni de asociația „Valea Hârtibaciului”, „Zilele Cultrale ale comunei Nocrich”, organizat de Primăria și Consiliul Local Nocrich și „Obiceiuri și tradiții la Bruuiu”, organizat de Primăria Bruuiu și Consiliul județean Sibiu.

Tot în județul Sibiu, ansamblul „Cununa” a onorat spectacolele „Moștenire din bătrâni” din Avrig, „Mediaș Ethnic Festival” organizat de Primăria și Consiliul Local Mediaș și „Festivalul tineretului din Târnavă” organizat de Primăria și Consiliul Local Târnavă.

Cu ocazia sărbătoririi „Zilei naționale a Belgiei” organizată în Daia, de ambasadorul Belgiei, ansamblul agnițean a încântat un auditoriu select cu suita de jocuri populare de pe Valea Hârtibaciului.

La nivel național, ansamblul „Cununa” a fost aplaudat la festivalurile „Vară Pieleșteană” din Pielești – Craiova, „Tradițiile Verii” din Craiova, „Cânt și joc pe plai străbun” la Zalău și festivalul „Ocroțiți de Eminescu”, organizat la Blaj de Asociațiunea ASTRA”. Și locuitorii comunei Cincu s-au bucurat de prezența ansamblului agnițean cu ocazia „Zilelor comunei Cincu”

În cadrul activităților organizate de Transylvanian Brunch, în satele de pe Valea Hârtibaciului, prezența ansamblului „Cununa” este surpriza apreciată de turiștii din țară și străinătate care fac astfel cunoștință cu frumusețea folclorului de pe Valea Hârtibaciului.

Pe lângă jocurile populare pe scene au încântat publicul grupurile vocale și soliștii Ioana Bogdan, Petronela Sandu, Florin Părău și Florin Zamfir

Succesul prestațiilor artistice ale ansamblului se datorează unor repetiții permanente conduse de prof. Nelu Sârbu, un coregraf pe cât de talentat, pe atât de dedicat activității artistice. Acesta i-a avut alături pe profesorii Doina și Florin Părău care s-au ocupat de partea muzicală și orchestra condusă de Nicolae Vâștea.

I. Bârsan

Stimați locuitori de pe Valea Hârtibaciului !

Știți dacă actul dumneavoastră de identitate se află în termen de valabilitate?

Dacă nu, verificați data înscrisă în colțul din dreapta-jos al acestuia. Prin lege aveți obligația de a vă prezenta, cu cel puțin 15 zile și cel mult 180 de zile înainte de această dată, la Serviciul Public Comunitar Local de Evidență a Persoanei în vederea preschimbării acestuia. Nu lăsați să treacă acest termen. Este posibil să aveți nevoie de actul de identitate la medic, la bancă, la notar sau orice altă instituție iar un act de identitate expirat nu vă este de folos.

Pentru a vă putea preschimba actul de identitate trebuie să aveți asupra dumneavoastră:

- actul de identitate vechi
- certificatul de naștere în original și copie xerox
- actul cu care faceți dovada spațiului de locuit (contract de vânzare-cumpărare, contract de închiriere, certificat de moștenitor, adeverință de la primăria locului de domiciliu etc.)
- 12 lei – contravaloarea actului de identitate și a taxei de timbru fiscal și, dacă este cazul, următoarele acte:
 - certificat de căsătorie în original și copie xerox
 - sentință de divorț rămasă definitivă și irevocabilă în original și copie xerox
 - certificatul de deces al soțului/soției în original și copie xerox
 - certificatele de naștere ale copiilor care nu au încă 14 ani

Ați căutat certificatele de naștere ale copiilor și ați constatat că au împlinit 14 ani și nu au încă act de identitate? Vă așteptăm împreună cu aceștia pentru a-i pune în legalitate, cu cel mult 15 zile după împlinirea vârstei de 14 ani, conform legii.

Serviciul Public Comunitar Local de Evidență a Persoanei al orașului Agnita funcționează în sediul Poliției orașului Agnita și are următorul program cu publicul: de luni până joi de la 09 la 15 iar vineri de la 09 la 12

COLEGIUL DE REDACȚIE AGNITA

Colectiv de redacție: Ilarion Bârsan, Mircea Drăgan, Marius Halmaghi, Bogdan Albu, Cătălin Varga, Ioan Vulcan-Agnițeanul

Tipar: Tipo Trib Sibiu
EDITURA ETAPE SIBIU
ISSN 2066-8708

Str. P-ța Republicii nr. 19,
Tel.: 0736 621 035
www.gazetahartibaciului.ro
e-mail: barsan.avh@gmail.com
orele 8⁰⁰ - 15⁰⁰